

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 11 — kr.
Félévre 5 " — "
Negyedévre 2 " 50 "
Egy órára 1 " — "

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA**
Főmunkatárs: **IFJ. MÓRÍCZ PÁL**
Kiadók: **HOFFMANN és TÁRSA.**

Hirdetési díj:

Négy hasabos petit sorost 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többzetű hirdetések alk. szerint jutányos áron vételek fel. Bélyeg-díjmin. den külön beutaltatást 30 kr.

Miniszter gyilkosok.

Debreczen, augusztus 10.

(k.) Mint tegnapi táviratunk röviden jelentette, C a n o v a s spanyol miniszterelnököt vasárnap egy fanatikus anarkista agyonlőtte.

Ezzel a rémes esettel ismét felbukant a feje annak az örült szektának amely már eddigi életében is annyi vérdózatot követelt.

Legutolsó nevezetes vérengzésük a C a r n o t, francia köztársasági elnök meggyilkolása vala, aki Caserio törének lett áldozata. Vajjon mi vezeti rá ezeket az embereket arra, hogy ellentétbe helyezkedjenek a társadalmi renddel, sőt magával a társadalom fogalmával is és ki akarjanak irtani mindent, ami és aki az összes világi rend felforgatásának útjában áll?

Azt hisszük, a legutóbbi gyilkosság sokkal több fényt vet erre a homályos kérdésre minden eddigi anarkista merényletnél, járt legyen az sikerrel avagy nem s lett legyen az áldozata Carnot vagy majdnem az olasz király.

Nevezetesen az anarkizmus veszedelmes réme épen Spanyolország egykorús, ma azonban holt szegény és kopár földjéről terjedt el a világon s fenyegeti immár két világrész minden uralkodóját és hatalmas emberét, Spanyolországból, ahol a nép meséiben és a történelemben egyaránt a három évszázad előtti

tüneményes fény, gazdagság és dicsőség, amely azonban amily gyorsan és erkölcstelenül gyült, — épen olyan gyorsan és erkölcstelenül lett is semmivé. Az Amerika felfedezése után Spanyolországba áramlott kincs gazdaggá tette a szegényt, dús gazdaggá a gazdagot s munkátlaná, fanatikus bigottá az egész nemzetet. Együtt járt a veszedelmes két ördöge az emberi léleknek, a pénz és a hatalom iránt való szenvedély s megmételtyezték az egész spanyol társadalom gondolkodását úgy, amint soha még nép erkölcsileg tönkre nem tételett.

A gazdagság azonban füstbement, uem maradt meg belőle egyéb, mint a haldgó kevélység s a spanyol morénák kopár sziklái, a melyekről a fára, hajóanyagra éhes nép letarolta az ékességet az erdőt s szegénynyé tette a népek nem csak a zsebet, hanem a kenyeret adó földjét is. Hogy pedig a veszély teljes legyen, megszűnt, mert meg kellett szűnnie a fanatizmus tekintélyének is, mikor eljött a napoleoni korszak és kiirtották Spanyolországból Torquemada utódait — egyelőre. Ez aztán végleg aláásta a spanyol nép lelkiéletének már hosszú idő óta ingadozott erkölcsi alapját. Mert addig szegény volt ugyan, de volt bizalma a papokban és hatalmasokban, ha azok maguk nem voltak is érdemesek a bizalomra, azonban a nép, mivel küzdelmei alatt bizva bizott, megelégedett volt, vagy legalább nem zúgoló-

dott; azonban mikormegszűnt a tekintély, elveszett vele a lelki erő is, amely a küzdés az életet egyedül fentartó küzdést ésszerűvé és végrehajhatóvá tette, a lélek egyensúlya megbillent s mikor látta, hogy a napoleoni uralom a szellő egy hangosabb fuvallatára semmivé lett, vége lett a reménynek is s azóta nincs mert nem lehet biztonságban Spanyolországban senki, a ki hatalmat akar gyakorolni, hívják azt királynak, miniszterelnöknek vagy rendőrbiztosnak, egyre megy.

Azóta Spanyolország úgy válogatja az uralkodóit és a kormányformáit, mint más a kalapját s aki ma hatalmon van, sohasem tudhatja, vajjon holnap nem kell-e futnia, mert a népek nincs bizalma magában s e miatt nincs senki másban sem s emlékében élnek a régi gazdagság meséi: mi természetesebb tehát, minthogy maga is oly mesésen szeretne meggazdagodni és könnyen hevülő déli vére kezébe adja a gyilkos fegyvert azok ellen, a kik a mai rend felforgatásának útjában állnak.

Ez az elszegényedés az oka a társadalmi rend e hiénai elszaporodásának, ez vitte sirba Carnot-t, ez juttatta immár három izben közel a halálhoz az olasz királyt s ez okozta az agg Canovas miniszterelnöknek oly váratlan vesztét.

S ez az elszegényedés veszedelmes

A „DEBRECZEN” TÁRCZAJA.

Panasz.

— A D e b r e c z e n e eredeti tárczája —

Ábrándozó kedély
Busongó természet
E kettővel én teremtöm
Miért is vertél meg . . .

Adtál volna vigat
Korszerű jó kedélyt
Mezes mázos hazudozót
Mit a világ megért.

De így . . . csak bolyongok
Értetlenül árván —
E világban rokon lelket
Sehol nem találván.

Váradi.

A két galamb.

— A D e b r e c z e n e tárczája. —

Írta: **Jean Richepin.**

Az öreg Mareuille báró nem volt az a durva ember, akinek látszott. Harmincz esztendőt töltött a katonai szolgálatban, először

vak engedelmisségben, aztán az erélyes parancsolásban. Megtanult uralkodni mások s aztán önmaga felett is és ez megkeményítette arca vonásait. De lelke olyan volt, mint a hangja, amelyből kiesengett ugyan a gyakorlótérre vezényszava de amely a magánéletben gyöngéddé sőt valósággal gyermekessé változott. Olyan volt, mint szemek, amelyek sűrű szürke szemöldök alól kéken csillogtak elő s tekintetük egy szelíd, felénk, kékszemű asszony tekintetéhez volt hasonló.

Szóval, az öreg Mareuille báró, akinek René volt a keresztnéve, olyan volt, mint a keresztnéve.

Ő maga különben tudta is ezt. De tartózkodott azt elárulni. Először, mert félt, hogy neveltségessé válik De leginkább azért, mert bizonyos volt, hogy a jószágot senki sem hinné. Mert ha már a külseje is meghazudtolta a szívet, annál inkább megcáfolta azt az élete.

Fiatalkorában nagy nőcsábítónak volt kikiáltva. Legendák keringtek szájról szájra hódításáról s akárhogy tagadta is azokat: tagadásával csak nagyobb valószínűséget kölcsönözött nekik. Szeretett is ő és szerelme szerencsétlen volt és tragikus; s esőppel sem hasonlított az ideálhoz, melyet ő alkotott magának a szerelemről. Ahelyett, hogy egy olyan gyöngéd teremtesre talált volna, amint ő maga volt, belebotlott egy hozzá méltatlan nőbe, aki

öt végtelen gyötelmek sorozatának tette ki, s boldogtalan házasságuk végre is kettős tragédiával végződött: Mareuille báró megölt egy embert párbajban, felesége pedig öngyilkosságot követett el.

Fiatalkori kalandjaival és férfikorának esőtét, borzalmas dramájával, ezzel az élettel, amely dühöngő viharhoz volt hasonló, kívül hitethette volna el az öreg báró, hogy lelke gyermekes, mint hangjának csengése, hogy szíve gyöngéd, mint a tekintete?

Vénségére, hetven éves korában, a butorgyűjtés szenvedélye szállotta meg. Egy napon valami régiségkereskedő lomjai között egy XVI Lajos korabeli szekrényre akadt, amely rózsafából készült, és amelynek díszítését két csokolódzó galamb képezte. A butordarab nem éppen a legjobb állapotban volt De a két galamb emblemája elembírtotta a bárót. Mikor hazavitette s helyére akarta állítani, véletlen a legfelsőbb fiókjában még egy titkos fiókra bukkant, a melyet a kereskedő nem fedezett föl.

Kicsiny, elefantsont táblájú, imakönyvhöz hasonló könyvecske feküdt ott az erősen megkopott rózsaszín selyemvánkoson. A könyvecske kék szalaggal volt átkötve, bizonyítva azt, hogy gazdája nagy becsben tartotta. A báró keze reszkedett. S lelkében felmerült a kérdés, nem követ-e el hűványságot: de a kíváncsiságnak még sem állhatott ellent;

intő példaként áll a mi társadalmunk előtt is; vigyázzunk, Spanyolország sorsára ne jussunk. A hirtelen meggazdagodás vágya befészkelte magát a szivekbe, rohanunk örülten a pénz, az arany után, nem nézzük a módot a melyen hozzájuthatunk, tisztességes-e vagy nem vesszük észre akár a robogó vonal mozdonya a letarolt mezőket, a melyek a mi lelkünk hajtó tüze kipatant szikráinak áldozatai, nem vesszük észre a népet, a melynek véres verejtéke szerzi meg nekünk az aranyat, de a mely nem tud hozzájutni verejtéke árán sem; nem vesszük észre, hogy ezek a busuló munkások, akik kalap levéve állanak meg a perzselő vonal nyomán nézve a letarolt mezőket, mind nagyobb és nagyobb számban sohajtanak utánunk. Még nem immunens nálunk a veszély, mert nincs kiirtva az erdő, a mely felfogja a felleget s jótékony esőt varázsoljon a megperzselte mezőre: de jó lesz vigyáznunk, az irtó munka foly s nyomában támad fel a burján, a szociálizmus, hogy aztán az szívja fel a mindinkább fogyatkozó nedvességet; ha nem állunk meg rohanó utunkban: rövid idő alatt kopár lesz körülünk is mindenütt a táj, felüti majdan fejét nálunk is az anarkia, a melynek tette a tegnapielőtti miniszter gyilkolás.

Félős, hogy minálunk nem ott fogják kezdeni.

A gyilkos merényletről a következőkban értesüléseink vannak:

Egy szemtanú a merénylet lefolyását a következőképen mondja el: Vasárnap délután Canovas a Santa Agueda-i fürdő karzatán sétálgatott, amikor egy ismeretlen ember jött feleje és valamit kérdezt tőle. Canovas meglepetve nézett az idegenre, majd szólni akart valamit, de az idegen már zsebéből revolveret vette elő és három lövést intézett

a miniszterelnökre. Mind a három lövés talált. Az első Canovas homlokába furódott, a másik kettő pedig mellébe.

A miniszterelnök e felkiáltással: «Infame! Evviva! l'España! összeesett. A gyilkost a fürdővendégek a rendőrök segítségével elfogták. A mint a merénylet híre elterjedt és a gyilkost kivezették a fürdőházból a nép megakartta őt linchelni. A rendőrök csak nagy nehezen védhették meg. Tettének indokaira nézve megtagadta a választ.

Canovas miniszterelnök gyilkosát immár elfogták: azt vallja, hogy Rinaldinak hívják, igazi neve azonban Goli Auque Mihály, állítólag nápolyi születésű.

A minisztertanács üszöült, a belügyminiszter megtagadta a miniszterelnökség ideiglenes vezetését.

A Canovas miniszterelnök elleni merényletről még a következő részleteket jelentik:

Canovas egy padon ült és lapokat olvasott, midőn a merénylet közelgött és orozva háromszor rálőtt. Aspiazu mérnök és Torres hírlapíró ravetették magukat a gyilkosra, ki még kétszer lőtt, a nélkül hogy talált volna Juarez ügyvédnek s került a gyilkost lefogni és a cse dőrségnek átadni Canovas, kita golyók mellett és homlokán találtak, neje előtt lerogyott, 1 óra 35 p lefolyása után kilehelte lelkét, mután a halotti szentséget felvette.

Goli Mihály a gyilkos, 26 éves és Nápoly környékéről való. Szemüveget visel és forradalmi iratok közlése miatt már Lucernban (Italia) fogságra volt ítélve. Azonban sikerült neki onnan elszökni és azóta rövid ideig Barcelonában lakott, ahol a Giensia Social cz. újság szerkesztőségével érintkezett. Goli később beutazta Franciaországot Angliát és Belgiumot, és jui. elején Madridba ment.

Azt hiszik, hogy a gyilkos ugyanazon a napon érkezett Santa Aguedaba, a mikor Canovas. A merénylet folyton fel és alá járkált a fürdőintézet karzatán. — A gyilkos magát forradalmi anarkistának mondja és kijelenti, hogy tette kiterjedt anarkista összeesküvés műve és hogy ő Canovast igazságos bosszu nevében ölte meg.

A «Correspondenza» jelenti, hogy pár nap előtt fontos okmányt kapott, a mely Londonból származott. Ebben oly tervekről említés tevé, a melyeket angol anarkisták

más nemzetbeliekkel egyetértve akarnak végrehajtani.

Letartóztatott egy egyént, aki Canovas meggyilkoltatását dicsőítette. Goli bizalmas viszonyban volt Aferivel a Camba-utczában elkövetett merénylet tettesével.

Canovas holttestét ma hozzák Madridba. A vizsgálóbíró sommás uton intézi el a gyilkosság ügyét. Martinez Campos tábornok San Sebastianba ment. Selvela táviratilag fejezte ki részvétét a kormánynak és felajánlotta szolgálatait.

Sagasta volt miniszterelnök, a kormányhoz táviratot intézett, amelyben mely fájdalommal fejezi ki a merénylet miatt és kijelenti, hogy a regens királynőnek és a kormánynak rendelkezésére áll. Azt hiszi, hogy a liberális kormánynak nagy többség ajánlja fel szolgálatait.

A tegnapi összehívott minisztertanács hajnali két órakor végződött. Ehatározták, hogy a hivatalos lapban Azcarrajó hadügyminiszternek ideiglenes miniszterelnökké való kinevezését közlik és hogy a kedden történő temetésnél a legnagyobb katonai pompával tisztelik meg Canovast.

Az ö s s z e s miniszterek és Martinez Campos tábornok holnap térnek vissza Madridba.

Negnap délután Párisban, mint onnan jelentik ünnepélyt tartottak a párisi spanyol menekültek javára, Tarrida del Maemos anarkista, egykori Montyory-i fegyencz, heves beszédet tartott, amelyben Danovas miniszterelnök halálát követelte. Ugy hírlík, hogy Tarridát le fogják tartóztatni.

A párisi spanyol nagykövetség madridi táviratot tesz közzé, mely szerint Canovas gyilkosa azt állítja, hogy nincs czinkostarsa. Minden arra enged következtetni, hogy anarkista merényletről van szó, mely minden politikai jellegét nélkülöz és elágazásai nincsenek. Egész Spanyolországban nyugalom uralkodik.

Canovas del Castillo Antal 1826. február 8-án született Malagában. Jogot tanult, de először történelmi és szépirodalmi munkái tették nevét ismeretessé s ezekkel vivta ki helyét az Akadémiában. 1851-ben átvette a konzervatív Patria szerkesztését s 1854-től agja volt a cortesnek, 1864—68-ig több iz-

földoldozta hát a kis szalagot s egy pillantást vetett a könyv első lapjára.

Elhalványodott iras, hosszú nőies vonások. A báró e szavakat olvasta:

«Ez a könyv tizenhétéves kori ábrándjaim gyűjteménye. S megfogadtam, hogy nem nyitom azt ki ötven éves korom előtt.

1841. december 31.

Bregisse Adél.

— Valóban, mondta a báró a dátumok megegyeznek. Ha Bregisse Adél kisasszony 1841-ben tizenhétéves volt, akkor . . . lassuk csak . . . 1824-ben született. Ma tehát a kisasszony hetvenhárom esztendős volna. Ha nem szegény bizonyosan meghalt. Mert ötvenéves korában nem bontotta föl a könyvecskét. Vagy pedig már nem érdekelték tizenhétéves kora ábrándjai és visszatette azt újra. Mindenesetre elkövehetem ezt a kis indiskréciót anélkül, hogy szentségsértő lennék. Tehat olvassuk el.

S azzal olvasni kezdte a könyvet, egyik lapot a másik után.

Ah! micsoda rózsás, fenyés álmai voltak Bregisse Adél kisasszonynak tizenhétéves korában! Milyen gyöngéd edes volt az egész lelke: Mennyire Mareulle René számára volt ez a lány teremtvé! Ez volt az a nő, a tökéletes, az imádatos, akivel neki találkoznia kellett volna az élet útján!

S az öreg ember, akit tömérdek csata veszedelme edzett meg, akinek nem egy golyó furódott testen keresztül, úgy érezte, hogy elfacsarodik a szive, hogy sirni szeretne, sirni mindazt a boldogságot amit elvesztett amit megtalált volna ennél az élettársnál, ha számára rendeli ezt a végzet.

— Két évvel ugyan idősebb mint én ketségkivül! De mit tesz az a két esztendő? Es különösen mit tenne az ma!

S most már nemcsak a könyvezés vágya szállotta meg a szemet, de tényleg elhomályosultak azok s az aggyastyan szive mélyéből kitörő zokogásra fakadt a változhatatlan f e l e t t .

Végre is erőt vett indulatain:

— De minek izgatom a multat, amely nem térhet vissza többé? Ő bizonyára régidő óta nincs az élők sorában. Nem nyitotta föl a fiokot ötvenéves korában, mint azt megfogadta. Titkai itt maradtak eltemetve ebben a szekrényben, ahol létezésükről csak ő tudott. Halála után a vén butodarabot eladták. S ea től en igazan ostobaság, hogy így rajongok egy fantomért!

Mert az öreg valósággal szerelme lett Adélbe, szenvedélyesen, kétségbeesetten szerelmes s szerelmében földobogott szívének minden gyöngéd és nemes érzése; minden érzése amelyet é l e t e nem engedett kifejezésre jutni, de nem is tudta benne azokat megsemmisíteni.

S hogy valósággal szerelmes volt, vénkora szerelmének, reményeinek hiába valósága daczára, s hogy ez a szerelem most már egész hátralevő életét eltöltötte: mind ezt bizonyította az is, hogy a báró hozzáfogott egy képtelen feladathoz, ahhoz, hogy kiderítse ki lehetett Bregisse Adél kisasszony, hogy legalább alakját és emlékezetét imádhassa. Ez a törekvés lett már most minden faradozásának czélja, minden gondolatának tárgya.

— Ha legalább megtudnám, hol van a sirja? Abban is örömem telnék, ha eljárhat-

nek oda s virágokat vihénék, imádkozhatnék beszelelhetnék vele . . .

Csak az a nyugtalanító gondolat szállotta meg; hátha a nő nem is élt tovább tizenhet éves leány álmai szerelmét? Hátha a nyomozás olyan dolgokat derít ki róla, amelyek eldarabolják a lány alakjának költői varázsát S hogy sokal jobb lenne megőrizni azt a drága tiszta emléket, ami az eifantessont naplóból száll fele . . .

Annyira szerelmes volt belé, hogy a gondolatért haragudott is magára s azt hitte ezzei megértette szerelmét. Bizonyos volt beune, hogy ideálja egy elt s ugy halt meg hogy méltó maradt az ő szerelmére.

Elkezdte hát a kutatást. Ami hossza és nehéz fáradozásokkal járt.

A régiségkereskedő a szekrénykét egy másik kereskedőtől vette akinék Neuillyben volt a raktára. Ennek a kereskedőnek volt egy vénkisasszony rokona, aki mint társalkodó nő szolgált több ur családnál. Ez a kisasszony hurcolta magával mindig a végzetes szekrénykét, amely azután örökségképpen a kereskedőre, rokonára maradt.

A báró egész vándorútján nyomán követte a guvernantot Bunslane kisasszonyt.

Végre, nagysokára sikerült neki kinyomozni, hogy a vén kisasszonynak rokona volt egy szobaleány, aki Bretagneban is szolgált a Bregisse-családnál.

Nosza hamar írjunk leveleket Bretagne valamelyik ügyvédjének! S a levélírást nem történt hiába: A Bregisse-család egykori ügyvédje kimerítő értesítéseket adott a keresett családról. A familia bizony tönkrement s rég

ben a miniszteriumnak is. 1868-ban a konzervatív párt élén arra törekedett, hogy Alfonz, auszriai herceget emelje a trónra, a midőn ez 1874-be sikerült, Alfonz király miniszterelnökké nevezte ki.

Az új monarchia megszilárdulása első sorban Canovas érdeme, ki mérsékletével és ügyességével az akadályokat elhárította. Csúpan a pápai kuriával nem tudott boldogulni, mely az 1851-iki konkordátum föltétlen helyreállítását kövvelte. Miután Canovas ezt nem teljesíthette, 1875 szept. 15-én lemondott, — 1876-ban azonban újra átvette a miniszterium vezetését, létrehozta az új alkotmányt s mindenek előtt a béke és rend helyreállítására törekedett, hogy a polgárháboruban annyit szenvedett ország végre nyugalmat élvezhessen.

1877 márcziusban a Kuba-szigetén tervezett reformok miatt újra lemondott, de már decemberben, a Martinez Campos miniszterium bukása után ismét átvette a kormány vezetését 1881-ig, a mikor a liberális párt kezébe ment át a hatalom. A cortesben továbbra is ő maradt a konzervatív párt vezére s 1884-ben, a liberális miniszterium bukása után újra miniszterelnök lett. XII. Alfonz halála után, 1885 november 25-én elbocsátását kérte a regenszótól és Sagasta elnöksége alatt szabadlevű miniszterium létesítésén fáradozott.

1889. december 26-án a cortes Canovast elnökévé választotta. 1890 július 5-én ismét átvette a mérsékelt konzervatív miniszterium vezetését. Ez alkalommal védvampolitikát követelt és Zorilla köztársasági pártvezért kibocsátásban részesítette. Irodalmilag sem pihent. Ez évben adta ki «Estudios del reinado de Felipe IV.» című művét. Az 1891 évi elején végbement választások a kormány párt diadalával végződtek, mint Spanyolországban rendszeren, de a közszépi választásokban a Canovas miniszterium már vereséget szenvedett. 1892. év elején Xeresben, Barcelona s Bilbaóban munkás és szocialista mozgalmak támadtak, melyeket Canovas ugyan katonai erővel leverett, de az óriási sztrájkokkal szemben az ő hatalma is tehetetlennek bizonyult.

Az 1892. aug.—okt. havában tartott Kolombusünnepeken ő elnökölt, szintugy az okt. 5-én megnyitott amerikai sták kongresszusán. Midőn Sevillából visszautazott Madridba, egy

elköltözött Bretagneból; csak egy tagja elPárisban, csöndes szegényes visszavonultságban s ez a tagja . . .

Igen, igen! Az élet, amelynek megvannak a maga kimondhatatlan gyötrelmei, gyakran rendkívüli örömmel is szolgál nekünk . . .

A Bregisse-család tönkremenetele után a vén guvernant megvásárolta a XVI Lajos korabeli szekrényét. Az ő poétikus lelkét is a két eszokolódzó galamb ragadta meg, akár most az öreg katonáét.

S Adel kisasszony, mikor családfának vagyona rombadott: a nagy pusztulásban ott felejtette az ő drága kincsét is: de a két galamb azért mintha tudta volna, hogy az valaha föl fog onnan támadni, mert egyre folytatták a sókolódzást az ideiglenes sir felett.

S az öreg, durva külsejű, gyermekies tekintetű katona engedte, hogy szívét megéjtse a két galamb varázsa. Nekik köszönhető, hogy a szekrényt megvásárolta s kiszabadította annak foglyát, mint a hogy a mesebeli királyfi kiszabadította Csipkerózsát az alvó liget közepéből . . .

S így történt, hogy a következő héten a szürke nénikék kicsi, homályos kápolnájában megáldották Mareuelli René. és Bregisse Adel frigyét; s így történt, hogy a két hetvenéves emberfia, akik felszázadig jegyesei voltak egymásnak, anélkül, hogy arról maguk is tudtak volna: most késő de annál édesebb mézesheiteit élvezik az ő mesés, csodás szerelmüknek . . .

elmebeteg gyógyszerész merényletet követett el ellene; visszatérése után pedig a madridi nép tüntetett ellene. Villaverde miniszter ugyanis Canovastnak egyik kegyeltjét, Madrid városának sikkasztó polgármesterét letette; Canovas azonban védelmére kelt a bünyösnek és Villaverde minisztert lemondásra kényszerítette.

Most azonban a főváros lakossága is megmozdult és Canovas ellen tüntetett. Növelte az elégtelenséget, hogy az 1892. év eleje óta követett védvampolitika hatása alatt az ipar és kereskedelem országszerte pangásnak indult. A közéleti letelenség eme jelei arra bírták Canovast, hogy december 7-én a kamarában a bizalmi kérdést fölvesse. A konzervatív többség ugyan ez alkalommal is biztosította őt bizalmáról, de számos konzervatív képviselő (Villaverde pártja) a szavazástól tartózkodott. Canovas ekkor még ugyanaz nap lemondott, mire a királyné Sagastát nevezte ki Canovas utódjává, ki liberális miniszteriumot alakított. Canovas ezóta megint az ellenzék vezéréül működött a kamarában és a Sagasta által, 1893 májusában a kamara elé terjesztett adóreformot határozottan ellenezte. A politikai viszonyokban beállott újabb fordulat, különösen a szerencsétlen kubai háború, ismét az ügyek éteré hozta őt. A gyilkos — ugy látszik — a politikus ellen intézte haláls lövést és benne akarta sújtani azt a szerencsétlen politikát, a mely a szép országot a pusztulás szélére juttatta.

Az örültek statisztikája.

Ma már tudjuk, hogy az örület betegség De századok kelletek hozzá, míg idáig jutott az orvosi tuomány. Sokáig uralkodott az a babonás hit, hogy a tébolyodottakat a gonosz szellem, mint az emberiség ellensége szállotta meg. Az ördögűzések ideje elmult. Hála a tudományak és a műveltségnek, vége annak az időnek, amikor a lelki betegeket tébolyukban elkövetett cselekedeteikért felelősségre vonták s nagyon gyakran vérpaddal büntették. Ezekre rug ama szerencsétlenek száma, akiket boszorkánypercek sötét korában máglyara ítélték. A XVI. század végével valamivel javult az örültek helyzete, bár még a múlt század elején sem apolták az örülteket mint betegeket; hanem csak közbiztonsági, rendőri szempontból elzárták fogházakba, ahol a veszedelmes gonosztevőkkel egyenlő sors jutott nekik osztályrészü. Csak későbbben kezdtek az örülteket szegény vagy dologházakban elhelyezni.

Az örültek ápolásában gyökeres változás csak a francia forradalom után állott be. És az P i n e l francia orvos érdeme, a ki buzgó előharczósa volt amaz üdvös reformoknak a melyek szerint fokozatosan haladva, jelenleg kezelik a szerencsétlen betegeket. Tudvalevőleg Pinel saját életének veszélyzetésével vitte ki a francia konventnél, hogy megengedték, hogy a B i c e t r e intézetbe elzárt örültekről levegyék a súlyos láncozat, a melyekkel gonosztevők módjára voltak lelánczolva. A francia forradalom idejében létesítették államilag az első intézeteket, amelyekben kizárólag az örülteket apolták, észszerű kezelésre ellett.

A művelt államok ma már ugyszólván egymással vetekednek a lelki betegek ápolásában, ami a legutóbbi időben jelentékeny lendületet is nyert.

Dr. P r e s l E. a jicini kerületi főorvos statisztikájában a melyben Ausztria tébolydairól is 1873-tól 1862-ig, sok érdekes adat fordul elő a tébolydák létesítéséről, szaporításáról, valamint nyilvános és magánintézetek fejlődéséről. Fejtegeti egyuttal a kiváló orvos a lelki betegségek okait is. Ez a statisztika érdekesen osztályozza a tébolyodottakat foglalkozásuk, nemük, koruk, születési helyük és betegségük okai szerint. S nemesak ama betegekről szól, akiket tébolydákban ápolnak, hanem az örültekről általában.

1873-ban 23 tébolyda volt Ausztriában. 1892-ig az intézetek száma 34-en szaporodott. Az intézetekben ápolott betegek száma pedig ez

idő alatt 7403-ról 171836-ra emelkedett. Az intézeteken kívül levő tébolydottak állománya, ugyancsak az említett husz év alatt 12.379-ről 18.515-re szaporodott. A külső betegek közül 1292-ben 100.000 lakosra 79 esik, míg 1873-ban csak 93 örült volt 100.000 ember között.

Érdekes, hogy 1873-ban a statisztika különösen magas százalékát mutatja a megőrüléseknek. S ez az akkori emlékezetes nagy anyagi bukásokra vezethető vissza. 1873-tól 1892-ig százezerben az átlagos százalék 84 ugyan, de a statisztika szerint az egyes évek szamarányai között nagy különbség van. Legkevesebb megőrülés 1888-ban és 1889-ben fordult elő. Ez idő óta azonban rohamosan emelkedett a betegek száma.

Az intézetben ápolott férfiak százaléka a husz év alatt százezerben 181, a női betegek pedig 140-re emelkedett. A női és férfibetegek száma között tehát nincs nagy különbség. Körülbelül annyi férfi mint női beteg van. A nőtlen és nős férfibetegek száma több mint a hatadonoké és ferjes asszonyoké. Az özvegyek közül azonban csaknem kétannyi a női beteg, mint a férfi.

Ennek oka, dr. Presl szerint, abban keresendő, hogy a férfi több izgalomnak teszi ki magát, a létért való küzdelemben, mint a nő. S hogy pedig az özvegyek között több a tébolyodott mint a férfi ennek oka az, hogy Ausztriában háromszor annyi özvegy asszony van, mint özvegy ember.

Az örültek korára vonatkozólag, arról számol be a statisztika, hogy a betegek fele 40 éven aluli korban van, a több azon fölül. Tíz éven aluli gyermek megtebolyodott 1873-ban 25 15/8-ban 26 1883-ban 24 1888-ban 23 1890-ben 28 és 1992-ben negyvennégy. Tíz és husz év közötti korban pedig az említett években következő a szám: 326 538 617 779 883 és 1050. Legtöbb örült 30 és 40 éves kora közt betegszik meg.

Foglalkozásuk szerint osztályozva a betegeket, az 1888-ik évről főljegyzett adatok azt mutatják, hogy az intézetben apoltak közül volt uságiró illetve íróember 14, ügyvéd 41, feyenez 86, művész 89, orvos gyógyszerész születő 93, pap apacza, noviczus 118, tanuló 151, katona 222, tanár tanító 250, háztulajdonos tőkepenzes 450, kereskedő 518, hivatalnok 706, magánzó 1192, gazdasz bányamunkás 2118, szolga és napszamos 6443, iparos és gyáros 4072.

A megőrülések oka, legtöbb esetben átöröklés és a szesz italok mértéktelen használata. Ez nemesak orvosi szempontból érdekes, de következményei által jelentékeny befolyással van az állam és családok szociális viszonyaira is.

TARKA-ÉLET.

Donna Elvira.

A hercegnő és a piktör regényét,
Ha jól sejttem, mindenki ismeri.
Jég verte egy apának dús reményét
S egy hü asszonysziv búval lón teli.
A füzetes regények műhelyében
Borzas legény e themáról íra:
Ugy elszökött, hült helye maradt épen,
Don Carlos lánya, donna Elvira.

És Folchi festő a beeses madárral,
Amint tu lják, Amerikába ment.
'Nem bántak ép' fősvényen a dollárral:
Éltűnt a pénz s ez sok gondot jelent.
De gondolkozni nem szokott a festő
S odább állott egy pár országnyira.
Ah, mit tegyen, a helyzet oly észvesztő,
Don Carlos lánya, donna Elvira.

Őt nem taníták pénzterő dologra,
Virágáros leányak áll tehát.
Fájó mosolyal áll ki egy sarokra:
'Vegyenek kérem, rózsát, violát!
Szemén a könyv kiserked észrevétlen
S minden könyért, mit Folchiné sira,
Száz könyvet sir bujában, szegényében
Don Carlos lánya, donna Elvira.

Sebestyén diák.

Merénylet a kutyák ellen.

— Kutyabarátok ribilója. —

A kutya-vilég szabadsága ellen szörnyű attentátum van készülöben Debreczenben. Rendörkapitányi hivatalunk, mint elszörnyűködve értesülünk — konfiskálni akarja a négy lábón járó hűség jelképeinek azon jogát, hogy korcsmába, vendéglőbe, czukrászdába, kávéházba járjanak.

Hogyan? hát lehetséges ilyen jogfosztást törhetni? kialtanak fel hízonyára a kutyabarátok, akik eddig egy lépést se tudtak tenni a kedvenc állat nélkül.

Igen, lehetséges. Az ebek ellenségei, az emberek kutya-nempártoló része addig ösztökölte B o c z k ó Samuel főkapitányt, míg ez ez elvögre elhatározta magát, a radikális lépésre. Most készülnek a jográló §§ ok, melyekben megleszen írva, hogy Debreczenben ezután vendéglői éttermébe, czukrászdába, kávéházba, kutyákat bevinni nem szabad. Megleszen írva, hogy aki a §§-okat nem respektálja, kihágást követ el; megleszen írva, hogy a kihágást elkövető kutyabarát hány forintig büntetetik, hogy a befolyó összeg — nem tudjuk bizonyosan, hanem csak sejtjük — beteg kutyák gyógy-alapja j a v á r a fog fordíttatni.

Hat aztán meggondolta-e Boczkó Samuel rendörkapitány ur, mikor a kutya-kilenesek nógatására halgatva elhatározta magát ezen drákói rendelet megalkotására, hogy minő idillikus, kedves jelenetektől fosztja meg a nyilvános helyek látogatóit?

Lebétetlen!

Hat nem pompás jelenet az, midőn a fogadói é t t e r e m csendesen vacsoráznak asztala alatt négy-öt kutya marakodik egy leeseft darab kenyéren vagy ledobott csonton? Mem idillikus kép az, midőn valamelyik acráris eb két első lábával fellébol (ad captam: feikönyököl) a kassza tündér pulpitusára s s olyan okos, kéro szemekkel cseng egy-egy darabka czukor után, amit a hajos hölgy a kutya gazdjára való tekintettel talán kecses mosoly kíséretében nyújt oda rózsakörmű ujjai közt? Nem a kutyabarátok megindító jele-e, amikor a fekete kávé mellett, ujságot olvasó vendéggel szembe áll egy hatalmas dogge s ugy nézi hosszán merőn, vagy plane végig szimatolja? Szerencse, ha ily alkalommal más nem történik.

Mind ennek vége legyen egy szörnyű kapitányi szabályrendelettel!

Nem, ezt nem hihetjük! Ha jól emlékezünk, ezélt 10—12 évvel, a kutya szájkosár behozatala alkalmával nagyon kevés kellett volna hozzá, hogy a debreczeni kutyabarátok ribilót csináljanak s megostromolják a kapitányi hivatalt.

A ki pedig azt gondolná, hogy ez ma már mind szín igazság az nagyon csalódik, mert hiszen tegnap történt, hogy az utcán egy kis kutya s z á j k o s á r r a l jelent meg a piacon, de annyira idegenül érezte magát mivel társat nem talált sehol, hogy elszegyelte magát és eltűnt a szemhatár köréből.

N—1—f.

A róm. kath főgimnázium ügye.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, aug. 10.

Régóta ismeretesek a mizériák, amelyek városunk középiskoláinak csekély száma folyán a városnak osztályrészüll jutottak. Tudvalévő dolog, hogy a helybeli ev ref főgimnázium az egyházkerület fenhatósága alatt áll, annak tagjai lillereiből gyűltek össze, amelyek azt fentartják, első sorban tehát az egyházkerület tagjai azok akik igényt tartanak arra, hogy gyermekeiket az alma mater ölelé keblére szorítsa. Az egyházkerület azon része azonban, amely a többi iskolák mellett Debreczen felé gravitál, maga is megtölti a debreczeni ev ref főgimnáziumot annyival inkább,

mivel ezeken a helyeken kívül még sok más helynek algimnáziumából is ide zárandokolnak a muzsa fiai.

Ilyen körülmények közt aztán Debreczen városának nem ev ref vallásu polgárai abban sajátságos helyzetben vannak, hogy van ugyan a városban három középiskola s mégsem képesek elhelyezni gyermekeiket, mert felső gimnázium csak egy van. Ez a baj sok mindenféle megoldást vetett felszínre, amelynek nyélbe ütését meg is kíséreltek, de csak egyetlenegy mutatkozott végrehajthatónak. a a helybeli róm kath algimnáziumnak főgimnáziummá alakítása.

S Debreczen városa nem is zárkózott el a szükség és méltányosság egyaránt parancsolta követeléstől, hogy a főgimnáziummá átalakítás törekvését anyagilag támogassa. — Meg is szavazott erre a nemes czélra 40000 frt készpénzt és 60000 frt értékű épületanyagot, mindössze azt kötötte ki, hogy továbbra is piaristák tanítsanak az intézetben s a mennyiben ez nem volna kivihető, e világi tanárok választásába a városnak befolyása legyen, továbbá nem akarván pénzét részletmunkára kiadni, azzal a hozzáadással szavazta meg a fenti összeget, hogy csak akkor fogja folyósítani, ha a nagyváradi püspök 150,000 frtos alapítványa ténnyé válik.

Városunk tanügyi érdekei szempontjából örvendetesnek kell mondanunk azt a jelentésünket, hogy ez a feltétel valóra vált s most már mi sem áll utjában annak, hogy a debreczeni róm. kath. főgimnázium V. osztályai már a legközelebbi iskolai évben megnyitható legyen.

Dr. S c h l a u e h Lőrincz nagyváradi püspök bíbornok ugyanis a mai napon a következő átiratot intézte Debreczen sz. kir. város tanácsához:

A nagyváradi l. sz. bíbornok püspöktől. Debreczen sz. kir. város Tekintetes Tanácsának.

Van szerencsém tisztelettel értesíteni a Tekintetes Tanácsot arról, hogy a debreczeni róm. kath. algimnáziumnak főgimnáziummá fejlesztésére kilátásba helyeztem. Egyszáz ötvenezer forint azaz 150000 lrt alapítvány létesítése czéljából a vallás és közokt. m. kir. miniszter urnak folyó évi május 7-én 28110 sz. a kelt étesítése szerint Ö csász. és apost. királyi Felsege legkegyelmesebben megengedni méltóztatott ezen alapítványi összegnek a nagyváradi l. sz. püspökségi javadalom törzs tőkéiből kölcsönképen törlesztés illetőleg visszafizetés terhe alatt leendő felvételét.

Tekintettel arra, hogy az összegnek folyóváttele iránt a vallás és közokt. m. kir. miniszter ur mult hó 7-én kelt 34341 sz. nagybecsü átirata szerint már intézkedni sziveskedtem, tisztelettel felkérem a Tekintetes Tanácsot, hogy a nemes város által ugyanazon czélra megajánlott és a nemes város t. törvényhatósági bizottságának 1896 május hóban 98/5122—1896 bkgy. sz. a kelt határozata szerint az általam ígért 150000 frt alapítvány biztosításától feltételezett Egyszázezer forint nagylelkü hozzájárulás, illetve alapítványára vonatkozó okleveli kidolgozása végett az általam egyidejűleg értesített debreczeni róm. kath. egyházkerületi bizottmány, kiküldöttével érintkezésbe lépni és tárgyalásba boesátkozni méltóztatassék.

Fogadja a Tekintetes Tanács kiváló tisztelettel nyilvánítását.

Nagyváradi 1897. augusztus 8.

Dr. Schlanoch Lőrincz s. k.
bíbornok váradi püspök.

Hajduvármegye a mult hóban.

— Közigazgatási bizottság ülése. —

Debreczen, aug. 10.

Tegnap délelőtt 9 órakor Hajduvármegye közigazgatási bizottsága a vármegyház nagytermében ülést tartott gróf. D e g e n f e l d József főispán elnökele alatt. Az ott előterjesztett jelentéseket a következőkben közöljük:

Alispáni jelentés.

Rásó Gyula kir. tanácsos alispán jelentése elsősorban a közbiztonsági állapotokról számol be, meglegegedéssel fejezvé ki, hogy a megye mult havi közbiztonságát semmi különös eset sem zavarta meg, sőt az egész országban nagy hullámokat vert aratási sztrájk sem hatott zavarólag sem a közbékére, sem az aratás nyugodt lefolyására.

Annál kedvezőtlenebb volt azonban a hasznos házi állatok egészségi állapota, mert bár a száj és körömfajás egy községben megszűnt is, de a sertésvész H.-Nánás, Hadház, B.-Ujváros, M.-Pércs, Szovát, Eöldes és Kaba községekben ujjal fellépett, mely községek határait e miatt zár alá kellett helyezni.

Azután az előfordult ügyekről számol be a jelentés.

Közegészségügy.

Dr. L o s o n c z y Álmos megyefőorvos a vármegye mult havi közegészségi viszonyait kitünőnek mondja. Jelentékeny születés, mersékelt halálozás, járványos betegségek nélkül, az összes heveny betegségek csekély számmal, enyhe lefolyással: ez az elmúlt hónap képe. A nyáron gyakran előforduló heveny, gyomor és bélhurutok száma a minimális volt.

Roncsoló toroklob összesen 5 esetben fordult elő, a melyek közül csak egy volt halálos kimenetelű. Vörhenyben 22 gyermek betegedett meg, kik közül 10 meghalt. Kanyaró vérhas, számarhurut bárányműlő szörványosan fordult elő, de mindenütt gyógyulással végződött. Hasi hágyáz 8 esetben lett constatálva. Nem természetes halált a mult hóban összesen 11 esetet említ a jelentés, a mi bizony elég nagy szám. Ezekből zuzódás, villámapapás folytán 1 — 1. vízbefuladás folytán 2 ember vesztette életét. A megmaradt 7 eset öngyilkosság volt, a mi—ugy latszik — minden hónapban megkívánja a maga áldozatait. Vesztett eb marása folytán keletkezett sérülés egy helyről jutott a hatóság tudomására.

Népesedés.

Hajduvármegys népesedése a mult hónapban nagyon kedvező volt. — Losonczy Álmos főorvos jelentése szerint a mult hónapba a születések száma volt 551 halva született 19 Ennek ellenében elhalt 333 személy a szaporodás tehát 199.

A tanfelügyelő jelentése.

E ö t v ö s K. Lajos kir. tanfelügyelő az iskolák és kisedevők szaporításának szükségét haugoztatja, amit különben már egy a megyéhez intézett külön miniszteri rendelet is szettelt.

A gazdasági ismétlőiskolák szervezése szépen halad előre, csak P.-Ladány, Kaba és Földes községek mutatnak még némi hajlamot az iskola felállításának elodázására azonban alapos remény van arra, hogy a gazdasági ismétlő oktatás megyénkben örvendetes színvonalra fog emelkedni.

E kérdéssel függ össze a kereskedelemügyi miniszter azon rendelkezése is, amelylyel az ismétlő iskolai téli tanfolyamok gyakorlati anyagául a szglmakalap fonást jelölte ki és ennek tanítására egy Debreczenben szervezett hat hetes szaktanfolyamon 20 tanitónót fog kiképezteni.

A megyei tanitók Gönczy egylete a mult hónapban egy nagyobb tanulmányutat rendezett, mely dus tapasztalatokkal látta el az iskola fejlesztésének első sorban hivatott tényezőit a tanitókat.

Jelenti továbbá a tanfelügyelő, hogy B. Ujváros község nemet nyelvű ref. egyházának

népiskolájában 326 rendes tanuló tanítására mindössze három tanító és három tanterem áll rendelkezésre.

Ez türelmetlen állapot, mely tulzsutolás a gyermekek egészségére is veszélyes lehet, minél fogva a közigazgatási bizottság sürgős intézkedését kéri, hogy ott legalább még 2 tanítói állást szervezzenek, kiknek megfelelő tanterem bocsátassék rendelkezésre.

A közigazgatási bizottság e kérelem értelmében határoz és felhívja az iskolafentartó német ref. egyházat, hogy e hiányokon még szept. 1-ig a törvényes következmények terhe alatt okvetlenül segíteni igyekezzék.

Táviratok.

Országgyűlés.

— Saját tudósítónk távirata.

Budapest, augusztus 10.

A képviselőház mai ülésén letárgyalták a bünvádi eljárás életbeléptetéséről szóló javaslatot. (Eljenzés jobbról.)

Szállási Dezső elnök ezután kijelentette, hogy szept. 27-ig a Ház érdemleges ülése nem tart. Holnap 11 órakor harmadszor fogják a bünvádi javaslatot megszavazni.

Ezután Madarász József interpellálta a közoktatási minisztert az idegen szavak kiküszöbölése iránt az irodalomból.

Wlassics miniszter rögtön felelt az intrepelláczióra és intézkedést ígért.

Ezzel az ülés veget ért.

Milán haldoklik.

Budapest aug. 10. (A Debr. cred. táv.)

Bécsből jelentik, hogy Milán szerb ex király, ki ott tartózkodik, hogy magát gyógytassa, haldoklik. Borbaja megtámadta belső szervezetét s orvosai lemondott róla. Nagybátyját, Cateer-gi Györgyöt ágyához hívták. — A beteg minduntalan elájul.

Sztoliov lemondott.

Budapest, aug. 10. (A Debr. cred. táv.)

Bécsből jelentik, hogy előkelő helyről vett hírek szerint Sztoliov lemondott és Ferdinánd elfogadja a lemondást.

Ujdonságok.

* **Személyi hir.** Roncsik Lajos kulturtanácsnok karlsbádi fürdőzéséből — mely láthatólag jól tett neki — hazaérkezett s a jövő héten atveszi hivatala vezetését.

* **Bírói kinevezések.** A király az igazságügyi miniszter előterjesztése folytán Kondor Zsigmond, a debreczeni ítélőtáblához berendelt bírósági jegyzőt a debreczeni, Wilcses István sátorajja újhelyi törvényszéki jegyzőt a máramaroszigeti járásbíróvához nevezte ki és dr. Galánffy János a radi kir. törvényszéki albirónak albirónak a debreczeni kir. járásbíróvához eddigi minőségben saját kérelmükre leendő áthelyezését megengedte.

* **Egy lázító munkás.** Tóth István teglgyárában folytonos házsártoskodás és elégedetlensége miatt bocsátották el Vass István munkást, ki bosszújában a többi munkásokat lázította a mostani rend és csekély fizetés ellen. Tanította a munkásokat, hogy az ocsó bér ellen sztrajkoljanak. S midőn őt a munkavezető a telepről kiutasította, azt veréssel fenyegette. A fenyegetőző munkás lázítót bekísérték s most elmékedhetik a hávósón a népboldogítás boldogtalanságáról.

* **Házasság.** Katz Jakab kereskedőnek a deb. izr. társadalom egyik előkelő tagjának örömről adunk hírt az alábbi sorokban, midőn Sarolta leányának esküvőjét tudatjuk a nagyszámu ismerősökkel kik bizonyára épen úgy mint mi őszinte örömmel kívánunk a fiatal párnak hosszú boldog házasságot. Az örömszülők a következő értesítést

adták ki: Katz Jakab és neje tisztelettel tudatják, hogy Sarolta leányuk Schneider József ural, Schneider Lipót és neje tisztelettel tudatják, hogy József fiuk Katz Sarolta kisasszonnyal folyó évi Aug. hó 18-án házasságot köt. A frigy ugyanazon napon d. u. 5 órakor fog Debreczenben a Kadas-utczai 1833-ik számú házunknál megáldatni. Debreczen, Győr, 1897 Aug. hó.

* **Aki nagyon elveti a sulykot.** A rossz viccek már a maradaadó bünei közé tartoznak az emberiségnek. Nem jó néha komoly dolgokkal és komoly feladatokkal foglalkozó embereket, foglalkozásuknál fogva felülbírálni és rossz vicceket csinálni róluk, mert sokszor a legnagyobb rossz viccz gyártó ijed meg rosszul elsült vicce és tréfája következményén. Így járt tegnap a debreczeni vasut peronján egy nagy hangu Nagykirályi kereskedő is. — Ott ült, egy tarsasággal a II osztályu vasuti étterembe, s hogy magát minél fontosabba tegye nagy garral, lehető legbangosabban kezdte mesélni hogy ő Pestről táviratot kapott, hogy a pesti keresk. banktól, hol ő igen érdekelve van, egy nyulánk szőke oldalszakalu bankhivatalnok 40000 frtot elszikkasztva elszökött. A rendőrség értesülvén a mondottakról, kérdőre vonták a kereskedőt a mondottak igaz volta felől és ő nem akart hazugságban maradni és ezért egész határozottan fentartotta állítását, de sőt teljes hiteleül az elmondottaknak magát megnevezte és a sikkasztó hivatalnok nevét is megmondotta. A rendőrség az ügy komolyságához mérten intézkedett a netalán erre járó szőkevény elfogatására nézve s már sürgönyözni is akart Pestre a fő kapitánysághoz ezen ügyben. A nagyhangu kereskedő látván a komoly intézkedéseket, megijedt a felülbírált rendőrség bekövetkezendő haragjától s szégyenkezve vallotta be a nagykereskedő ur, hogy ő csak vicczet, de a mint maga is látja, nagyon is rossz viccet kacskázott meg a történet elbeszélése által. Türelmesen bocsánatot kért a rendőrségől az elkövetett hibáért. A rendőrség nagyjelükien megbocsátott a fiatal embernek ki gunykazaj es hahota közt pirulva szállott fel az elinduló vonatra. S a kúnt levő polgári biztos visszatelve őt oktatta, mondván: látja barátom ez egy olyan sikerült viccz, a melyen csak a szerző nem nevetett.

* **A Kadas és Miklós utca aszfaltolására** hirdett arlejtés ajánlatainak beadására ma deli 12 órakor telt le a határidő, melynek eredményét holnap d. e. 10 órakor a városháza nagytermében fogják kihirdetni, illetve az ajánlatokat felbontani.

* **Dalestély.** A Debreczeni Dalegylet legközelebbi dalestélyét csütörtökön tartja meg a Dobos pavilonban. Az egylet elnöksége a következő meghívót adta ki: A debreczeni Dalegylet 1897. évi augusztus hó 12-én, csütörtökön Mácay Sándor karnagy vezetése és Racz Károly zenekara közreműködése mellett, a Nagyerdei Vigadó-ban zártkörű Dal- és Zeneestélyt tart, melynek műsora a következő: Honfidal, Hubertól. Barna kis lány, Medgyessytől. Országos bordal, Therntől. Nyisd ki rózsám, Zimaytól. Rákóczy-induló, Racz Károly zenekara közreműködése mellett Huberól. Belépti-díj személyenként 1 frt. — Család-jegy 3 személyre 2 frt. Kezdeté este 8 és 1/2 órakor. — Egyleti alapító és pártoló tagok szabadjegyeiknek felmutatása mellett a pénztárnál belépti díjat nyernek. — Belépti-jegy nélkül a terembe senki sem bocsátatik. — A szabadjegy 3 személyre érvényes, a család többi tagja a belépti-díj felét, vagyis személyenként 50 krt fizet. — Családtag alatt egy háztartásban élő szülők és gyermekek értendők; ezen kívül álló rokonságra a szabadjegy érvénye ki nem terjed. Alapító- vagy pártoló-tagsági aláírást a pénztár a dalestélyen elfogad. A dalestély tiszta jövedelme az aldu-nai jótékonycélnél hangversenykörút költségeinek fedezésére fog fordítottatni. Felülbírázókkal közönnel fogadtatnak. Az elnökség. — Felkérjük a nagyérdemű közönséget, hogy az előadandó karokat csendben meghallgatni sziveskedjék. — A meghívók kívánatra előmutatandók.

* **Uj rend.** A tanács intézkedése folytán a pipa árulók sátra a Rózsa tér elejéről a Sas utca mellé tétetik át és az eddig ott áruló kofák és fahérasusok közé helyeztetek. Azon hely ahol eddig a pipákat árulták ezután tiszta lesz. Az új rend holnaptól kezdve lép életbe.

* **Sertésvész Debreczenben** A magyar gazdák réme a sertésvész folyton pusztít, — Debreczenek egyik fő jövedelmi forrása a sertés hizlalás volt. S most ezen jövedelmező vállalat teljesen megsemmisül. A város külső területén a sertés vész rohamosan pusztít. Most ujjolag 5 helyről jelentették be a pisztító betegséget.

* **Felösmert szőkevény.** Schmiedt János notárius csavargó a mult héten lopás gyanuja miatt elfogatott. Midőn kihallgatásra vezették volna büne tudatában az őt kísérő rendőr elől elszökött. A vásári sátrak közt ismerte fel őt a rendőr a ki elől annak idején megugrott és letartóztatva fel kísérte őt a rendőrségre.

* **Az a pálinka.** Sok szerencsétlenség bu s baj kuforása volt már a pálinka. Sokan jutottak a legvégsőre már a mértéktelenül használt szeszes italok folytonos élvezetétől. Szaabó József is ellenszenvel viseltetett minden telve levő pálinkás butykos iránt s nem is nyugodott addig soha míg ki nem sikerült üríteui egy két tíz deci pálinkát. Most is jól benyakalva kezdett garázdálkodni Hirsch Miklós pálinka mérésében, míg kívül nem tették a szürét Ekkor lármázva kiabálva s bele kötve mindenkibe tántorgott végig az utcán míg a közbotrány okozót a közellevő rendőr csitítani nem kezdte. — A részeg ember a zötcsitítanika karó rendőrt megtámadta és agyabafőbe verte s nagy nehezen sikerült a dühöngőt lefogni és a rendőrségre kísérni, hogy ellene a hatóság ellen elkövetett merényletért a vizsgálatot megindítsák.

* **A külföldön elfogott Kacsary.** Annak idején irtóh mi azon bestialis bűn elkövetéséről amelynek áldozata egy kis leányka volt. A tettet elkövető bűnös a büntetés előli felelmeben annak idején külföldre menekült. Simonffy kir. ügyész intézkedése folytán a külügyminiszterium elfogatta a porosz rendőrség által Berlinben a szivtelen gyámot és azt a tegnapi nap folyamán Debreczenbe tolonczoltatta.

* **Debreczen levél és táviratforgalma.** A műveltségnek kétségtelenül biztosabb fokmérője a posta és táviratforgalom, mint a — szappanfogyasztás. Mert abból, hogy mennyire fejlett valamely város, avagy ország levél- és táviratforgalma — mégis csak tisztább képet formálhatunk annak közműveltségéről, különösen pedig kereskedelmi fejlődéséről. Ime néhány ilyen adat Debreczen város 1896 évi posta és táviratforgalmáról. A három postahivatalnál a millenárius esztendőben 764400 bérmentes és bérmentetlen levél, 368888 levelező lap 261430 nyomtatvány és áruminta 205738 portómentes egyszerű és ajánlott levél, 123958 ajánlott díjköteles levél 1534 levélpostai utánvételt 121836 csomag, 10816 pénzes levél 18252 utánvételt és 138665 utalvány érkezett ulóbbi 3,777,530 frt értékben. Feladtak pedig 121472 ajánlott díjköteles levelet, 2340 levélpostai utánvételt, 91203 csomagot 13248 pénzes levelet, 25142 utánvételt és 97331 utalványt 3513924 frt értékben. A postai megbízások száma volt 4503. Táviratot feladtak 59508-at érkezett 40516 távirat, a közvetített táviratok száma pedig 229415. A postatakarékpénztári befizetés 69648, visszafizetés 62496 frtot tett. A Cheque-forgalmi befizetés 2780976 frt, a visszafizetés 388772 frt volt. A posta és távirat jövedék bevétele 154826 frtra emelkedett, amelyből 21295 frt esik a táviró hivatalokra. A hivatal külkézbesítő kerületébe 24 puszta, 2 major és 30 telep tartozik.

*** A debreczen-nagyvárad villamos vasut.** A múlt hó végén tartották meg a debreczen-nagyvárad villamos vasut pótközigazgatási bejárását, — mint azt a szokás idején meg is írtuk volt. A bejárás eredményéről most Szász Ágoston biharm. közig. bizottsági tag betérjészetét jelentését az alispánhoz, mely nagyobb részt a már általunk ismerttetett adatokat tartalmazza, de azonkívül azt is ismertet, hogy Szász Ágoston, hogy miután Pocsaj község házában a tervek szerint a villamos vasut építési munkái folyón közvetlenül a vármegye város hídjánál fogatni tekintettel arra, hogy a megye hídján már meglehetősen rozzant, lépjen összeköttetésbe Bihar megye kisbairi Kiss Ferenczel az iránt, hogy az olyan vasúti hidat építtessen, melynek egyik oldalán a vilgmos vasut robbogjon keresztül, másik felén pedig a rendes megyei ut vezetessen át. Tekintettel arra, hogy így a hid építése mind a megyének mind Kiss Ferencnek lényegesen kevesebb költségbe kerülne, bizonyosra vehető, hogy a Szász Ágoston praktikus indítványja el lesz fogadva. — A vasut finanszírozását — mint értesülünk — egy budapesti tőkepenzes csoport vállalta magára, melynek elhatározott szándéka a vasutat jövő év október haváig okvetlenül megnyitni. A viteldij a II. osztályon 1 ftba, a III. osztályban 70 krba van tervezve, de meglehet, hogy nem lesznek osztály különbségek, hanem csupa egyenlő berendezésű vasúti kocsik fognak közlekedni.

*** Helyreigazítás.** Tegnap számunkban megemlékeztünk a nyomdász-egylet jubileumáról és közöltük, hogy az „Általános Munkás Betegsegélyző és Temetkezési Egylet” egy 10 koronás aranyat adományozott a nyomdász egylet jubileumi ünnepélyére felülírással a nyomdász-egylet elnöksége kijelenti, hogy ezen értesítésbe több hiba csúszott s az adományt nem az itt említett egylet, hanem a „Debreczeni Önálló Munkások betegsegélyző Pénztára és Temetkezési Egylete” adományozta.

IRODALOM

Az 1848-49 Magyar Szabadságharc Története ez. illusztrál. nagy munkából most jelent meg a 86. füzet, a melybe Gracza Gy. a világi fegyverlettel utáni eseményeket mondja el a nála megszokott érdekességgel. A füzet képei ezek: Világos térképe, A világi gyásznapi Falragasz a világi fegyverlettel után, A lugosi csata 1849 aug. 15-én, Kossuth Lajos menekülése.

A „Vasárnapi Ujság” augusztus 8-iki száma a segesvári Petőfi-ünnepéről közöl egész csomó illusztrációt s a szöveg jó része is a szép hazafias ünneppel foglalkozik. E szám 26 képpel illusztrálva jelent meg. Tartalmából fölemlíti a következőket: A segesvári ünnepéről Lampérth Gezáról (képekkel Paúr Géza és Dunky fivéreik fényképei után.) — Petőfi szobrához. — Kötemény Szász Károlytól. — Pataky József 48-as honvéd tüzérhadnagy Petőfi hájáról. — Segesvár (képekkel). — Petőfi. — Bartók Lajos emlékeszéde a segesvári ünnepen. — Köllő Miklós (arczképpel). — Regénytár: Dardentor C. ovis. Verne Gyula új regénye, az eredeti francia kiadása rajzaival. — Hires asszonyok (képekkel). — Ráth Karoly (az elhunyt főlgarmester arczképpel és képpel a temetésől). — Vasce de Gama jubileuma (arczképpel). — A Sza. Andree léghajója (képekkel). — Képek a filippinai bünpörből (Szimon Anna, kis leánya és Novelies rendőrfőnök arczképpel és képpel a gyilkosság színhelyéről). — Irodalom és művészet, Közintézetek, egyletek, Sakkjáték és Képtalány, Egyveleg, stb. rendes heti rovatok. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre 2 ft, a Politikai Ujdonságokkal együtt 3 ft. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában. (Budapest, IV., egyetem. u. 4. sz.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap”, a legelőbb ujság a magyar nép számára, felévre csak 1 ft 20 kr.

A Szalay-Baróti Magyar Nemzet történetéből (Wodianer F. és fia Lampel R. udv. könyvkereskedésének kiadóhivatala Budapest) most vettük annak 66-ik füzetét, mely a negyedik kötet 3-ik füzetét képezi. Az e füzetben tárgyalt korszak signaturája röviden ez: I. József halála s III. Károly trónralépte, a szatmári béke megerősítése s II. Rákóczy Ferencz e bujdosása. A török végkép kipu-ztult hazánkból, mely újalakításában — bár lassan — de láthatólag — előre halad. Jelen füzet is bővelkedik érdekes képdisszel, külön műmelleklete a péterváradai csata Huchtenburg rajza után, A szöveg közzé nyomott illusztrációk a következők: Eleonora császárné és III. Károly megerősítik a szatmári békét. I. József halála, A grosboisi kolostor romjai, Fülöp orleansi herceg, III. Akhmed szultán, Rodostó, A magyarok utazása és Rákóczy ebédő palotája Rodostóban, A galatai Szt. Benoit templom egyik oltára, mely előtt Rákóczy nyugszik, III. Károly koronázására vert emlékérem, A péterváradai csata tervrajza, Temesvár ostroma (1716). Előfizetéseket ezen millenniumi díszműre mindenkor elfogad egy a fentnevezett kiadóhivatal (Byest, Andrassy ut. 21) valamint minden könyvkereskedés.

A British Muzeum könyvtára.

A „Magyar Könyvszemle” legutóbbi számában Erdélyi Pál tollából nagyon figyelemreméltó cikk jelent meg a British Muzeumból és annak könyvtáráról, melyben nagyon érdekesen írja le az angol nemzetnek ezt a büszkeségét.

A Bloomsbury-n fekvő hatalmas palota, mely tíz-tíz arányával és oszlopos csarnokával élenk emlékeztet a nemzeti muzeumra. A British Muzeum keresztvele az a parlamenti akta, mely 1753-ban kelt s arról intézkedik, hogy a „Sloane-fele muzeum vagy gyűjtemények s a Harley-fele kéziratok megvásároltassanak, továbbá, hogy egy alkalmas general repository állítsák fel azok befogadására s a Cotton könyvtár és a későbbi gyarapodások elhelyezésére, melyet a közönség könnyebben megközelíthet.

Ezt az akta a parlament John Sloane baronet nagylelkű ajánlatára feleletül hozta meg, midőn 20.000 forintért annak nagy gyűjteményét a nemzet számára megvásárolta. — Sloane baronet egyike volt kora legkiválóbb orvosainak s természettudósainak, muzeumát főként e szakma művelésére gyűjtötte s könyvtára javarésben természettudományi műveket tartalmazott.

Halála esetére úgy intézkedett, hogy a gyűjteményeit örökösei első sorban az angol kormánynak ajánlják fel s ha az nem fogadná el, a francia vagy orosz kormánynak. A parlament haladéktalanul megvásárolta e gyűjteményt s ezzel megvetette alapját a British Muzeumnak, melyhez még a Harley-kéziratokat s a már előbb birt s elhelyezésre való Cotton-könyvtárat csatolták s már a következő évben meg is nyitották. Ugyanakkor intézkedett a muzeum igazgatójáról és felügyelőjéről, midőn azt egy országos bizalmi testületnek (Trustee) gondjaira bízta, mely működését azzal kezdte meg, hogy az intézet számára megvásárolta a Montagu Houset, felállította a muzeum három osztályát (kéziratok nyomtatványok és természetiek osztálya) s 1759. január 15-ikén a közönség előtt megnyitotta kapuit.

Muzeumokat látogatni Angliában általános szokás, gyarapítani nemzeti kötelesség, ez a fő fogás uralkodik az angol életben s ez magyarázza azt, hogy a British Muzeum inkább az angol társadalom, mint a kormány gondozása alatt van. Formailag s tényleg a kormány gondozza, az készíti költségvetését, az nevezi ki tisztviselőit, az viszi egész adminisztrációját, de lenyege szerint a British Muzeum és szervezete demokratikus, a szónak jobb értelmében. A trustee maga is ilyen intézmény; tagjai hivatalból, történeti jogon és kinevezés útján foglalnak benne helyet, nem hivatalos, hanem társadalmi testület, melynek felügyeletére van bízva, Kezdeményező és vé-

leményező fórum s épp oly régi, mint a gondjaira bízott intézet s tekintélyét az act of incorporation-ban és társadalmi helyzetében bírja.

E testület, mint társadalmi tényező, nagy befolyást gyakorol föfelé a kormányra, lefelé a közönségre. Neki köszöni a British Muzeum társadalmi képviselését, érdekeinek megőrzését és tudományos szellemének épségben maradását s neki köszöni mindazt, amit saját céljainak megközelítésére vagy előérésére eddig tett és tehetett. A trustee, mint a muzeumnak közéleti személyesítője, a kormánnyal szemben oltalma, a közvéleménnyel szemben érdekeinek pártatlan képviselője és hagyományainak hű őre. A trustee, mint ilyen, az angol életben gyökeredző intézmény, csupán egyik organuma a közönségnek, mely a muzeum dolgait ellenőrzi, másik organuma a közönség, mely látogatója, benne tanulmányokat végez s vel szemben igényeket táplál. Az angol közönség, mely a kontinensen is megkülönbözteti magát saját gyűjteményeiben van igazán otthon. Szeret tanulni és szívesen látja látóit, nem felszentes szemléző, hanem komoly vizsgáló, katalógus, guide van a kezében, figyelmes és érdeklődő. Szaz idegen, akit azonnal föl lehet ismerni, merőben különbözik tőle.

Rendszerint beéri uti könyvével, kisé nyugtalan és szívesebben időz a kiemelkedő tárgyaknál, könnyebben kimerül s gyakran felszentes. Nem az ilyen, hanem az amolyan közönség érdeklődik valóban a muzeumok iránt s a futólagos észrevételt az angol élet pontosan igazolja. Ez a közönség megéri, méltányolja és föl tudja tartani a kulturális intézeteket, tud értékkelkesülni s áldozni s az angol intézetek történetében számos adat igazolja ezt az állítást. Ez a közönség maga is részt kíván a British Muzeum életéből, — büszkén vállalja magának és ezzel szentesíti mindazt, amit a kormányok és a trustee a muzeumok érdekében tettek. Hogy mennyire vele él, legyen szabad egy eseményre emlékezni. — A könyvtár látogató közönsége 1838-ban hangosan követelte a könyvgyűjtemény katalógusának kiadását s annyira ment, hogy a trustee kénytelen volt e kívánságnak eleget tenni, amár jól tudta, hogy e munkát még nincs kellőleg előkészítve s hogy a jövőre hiábavaló munkát végez. Elrendelte a katalógus kiadását s midőn egy kötet megjelentetésével a vállalat lehetetlenségű dokumentálta, abbahagyta a további kötetekkel a munka folytatását. Hasonló eset volt az, mikor a 80-as években a könyvtár nyitási idejének megtoldását s a villamos világítás bevezetését hangosan kívánták s a trustee ily értelemben intézkedett.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDÁSG.

A szőlőhegyek trágázásáról.

— A „Debreczen” eredeti közleménye. —

A szőlő termelése lenyegen mennyiségű tápláló erőt igényel, kitűnik ez Wagner azon állításából, melyet kísérletei után tett közre, hogy egy hektár területen termő 8000 kr. szőlő (fürt) és 2160 kg. vevize évente 71 kg. kánt és 18 kg. foszforsavat von ki a termőföldről.

Egy hektár szőlőnek évenkénti istállótrágázása, (mely mintegy 20.000 kg. istállótrágából állhat) 104 kg. kánt és 45 kg. foszforsavat ad a termő földnek, tehát kétszerannyit, mint a mennyit a szőlőtermelés kivon a talajból. És ime bebizonyított tény, hogy ez a trágázás éppen csak kélő erőben, épségben képes fenntartani a szőlőföldet de a termést csak némileg neveli.

Ebből a tényállásból azt a szabályt vonhatjuk le, hogy a szőlőhegyeket nemcsak oly mérvben kell trágázni, mékint az a termés es venyige vegyelmzéséből szükségesnek mutatkozik, hanem a trágázást bőven kell eszközölni úgy, hogy ne csak a szőlőhegy termő területének legfelsőbb rétege, hanem az alsóbb talajrétegek, szóval az altalaj is kaphasson

némi trágyát. Ezen okból nagyon tanácsos a trágyának csak egy részét oly ágya alakban istállótrágyában adni a szőlőhegynek, a másik részét oly trágya alakban kell adnunk, a mely könnyen oldható s így könnyen az al-talajba juthat. Ez annál könnyebben történik, minél több tápláló erő van már a feltalajban. Wagner a szőlőhegyek és szőlőkertek trágyá-zására vonatkozólag következő 4 éves fordakot ajánlja:

	Egy hektarra kg.
Istálló trágya	6000 kg.
I. évben.	
Oldható foszforsavas műtrágya	40 kg.
Oldható foszforsavas műtrágya	50 kg.
II. évben.	
Káli	40 kg.
Oldható foszforsavas műtrágya	60 kg.
III. évben.	
Légenytrágya	15 kg.
Káli trágya	80 kg.
Oldható foszforsavas műtrágya	80 kg.
IV. évben.	
Káli	100 kg.
Légeny trágya	25 kg.

Ezen trágyázási turnus természetesen csak mint általános forma veendő tekintetbe és a szerint a mint a körülmények alakulnak eltérések is alkalmazhatók és pedig a talaj vegyi tartalmi szerint. Egyébiránt a következők veendő a fentebb közölt trágyázási mód alkalmazásánál tekintetbe.

Mély és nedves fekvésnél közönségesen a talajban több légeny van jelen mint a ho-mokos sziklás meszes talajnál. — A mély és nedves fekvésű szőlők azonban szegények fosz-forsavban és káliban s így a trágyázási alak meghatározásánál már e két tényezőt tekin-tetbe kell venni és a szerint módosítani a trágya összetételt.

A légeny trágyázást kissé megszorítjuk míg a másik két növény tápláló szerből a talajba vice-versa többet juttatunk. Magosan fekvő, száraz talajnál, mely homokos sziklás vagy meszes is lehet, épp az ellenkező eset fordulhat elő, vagyis itt a légeny fog hiányozni, míg a káli és foszforsav nagyobb quan-tumban lesz jelen s így e körülményt ugyan csak nem szabad számításunknál tekintet nél-kül hagyni.

Azt, hogy van-e a talajban elegendő légeny trágya, legjobban és legbiztosabban ab-ból lehet következtetni, ha a szőlőtők fás haj-tásának növekedését tekintetbe vesszük. Ott a hol a talaj légenyben gazdag, a venyige is nagyra nő, míg ott, a hol a kérdéses trágya kevés vagy éppen csak alig van jelen, a ve-nyige fejlődése gyenge. Ez utóbbi esetben is a légeny trágyázásának is erősebbnek kell lenni, míg oly helyen, hol a venyige hajtása és nö-vése erőteljes, a légenytrágyázás korlátozandó s az istállótrágyázást sem kell a kimért mér-tekben alkalmazni.

Oly szőlőkertek talaját, vagy magában álló szőlőhegyeket avagy egy egész szőlőhegy vidéket, melyek a nagy talajnedvesség és a talaj át nem eresztő természete miatt a szől-őtökeket sárgaságba ejtették, legjobb követ-kező évben káli trágyával jól megtrágyázni. A káli trágya így esetekben leginkább megfe-lel akkor, ha mint lombhamut alkalmazzuk, avagy még jobb, ha venyigehamu alakban adjuk azt a szőlőtökének.

Az amerikai fajtájú szőlőtökénél, melyek többé kevésbé föltételezik és megkiváoják a talajban a vasoxyd jelenlétét, gyakran előfor-dul, hogy szintén sárgaságba esnek, ha a ta-lajban nagyon kevés vasoxyd van, avagy ha van is, az nincs oly alakban feloldva a ta-lajban, hogy azt az amerikai szőlőtöke fel-használhassa. Így esetben a Franciaországban végrehajtott számos kísérlet szerint célszerű 10—40 mm. finom vasvitriolport a talajra el-szórni, ha lehet akkor, midőn esőt várunk, az elszórást követő eső a port némileg fel-oldja, az eső után azt sekélyen alá kell ka-pálni.

Fiatal szőlőtökeknél, szőlőiskoláknál vagy új telepítéseknek első sorban is azt kell sze-münk előtt tartani, hogy a venyige erőteljes hajtású és növesű legyen és hogy a fagyok beállta előtt tökéletesen megérjen, vagyis fás

legyen. Ezen czélt elérendő, a légenyt oly alakban kell nyujtanunk a talajnak, melyben a növények gyorsan teljesen fölvehetik s így erőteljesen nőhetnek, Leginkább fog tehát a chilisalétróm e czélnak elérésére megfelelni, de jó lesz a jobb erőben levő szőlőhegyeknek az istállótrágyázás is. Ezenkívül szükséges a fiatal szőlőtökeket jól ellátni foszforsavas trá-gyával is, mert e trágya a venyigék érését ószszel gyorsítja és segíti.

Budapesti gabonatözsde.

aug. 9

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők:

B u s a	kilós	Ar 100 kg.	kilós	Ar 100 kg.
Bánsági ó	76	—00—00	80	00.00—00.00
»	77	—00—00	81	00.00—00.00
»	78	—00—00	82	—
Tiszavidéki ó	79	—00—00	—	12.25—12.30
»	76	11.85	11.85	80
»	77	12.00	12.00	81
Pestvidéki ó	78	12.10	12.15	82
»	79	12.20	12.25	—
»	79	11.80	11.85	80
Fehérmegyei ó	76	11.95	12.00	81
»	78	12.05	12.10	82
»	79	12.15	12.20	—
Bácskai ó	76	11.90	11.95	80
»	77	12.00	12.05	81
»	78	12.10	12.15	82
Észak magy	79	—	—	80
»	78	—	—	81
»	79	—	—	81

	Min. hekt.-ben	Ar kilógram
Rozs elsőrendű	uj 70—72	8.45 8.55
» másodrendű	uj —	8.25 8.40
Árpa takarmánynak	» 60—62	6.80 6.50
» égetni való	» 62—64	6.80 7.80
» serfőzdei	» 64—66	8. — 8.10
Zab	» — uj	6.20 6.40
Tengeri bánsági	uj —	4.80 —
» más nemű	» —	4.30 4.35
		12.20 13.00

Sertés vásár.

aug. 9

Kőbányai sertés piac. Szerbiai: Nehéz dáronkint 320 kilogrammon feüli sulyban) 55—56 krajczárig, közép (páronkint 250—260 kilogramm sulyban) 55—55½ krajczárig könnyű (páronkint 220 kilogrammig terjedő sulyban) 54—55 krajczárig.

Sertés létszám: 1897. évi aug. 7-ik napján volt készlet 29 503 darab, 1897 aug. hónap 8-ik felhajtott 578 drb, 1897 aug. hónap 8-ik napján elszállított 333 drb. 1897 aug. hónap 9-ik napjára maradt készletben 29,748 drb. A hizott sertés üzlet-rányzata élénk.

CSARNOK.

A prágai ghattoból.

— Kohn S. zsidó történetei. — Fordította: ifj. Móríc Pál.

Egyedül jogosított magyar fordítás. **Dávid Leb Magdeburger.**

— Elbeszélés az elmúlt század utolsó negyedéből. — HETEDIK FEJEZET. 47.

— De mi jutott önhöz? A kegyelmes urnak pénzre van szüksége s nem akarja a kegyelmes ural tudatni. Inkább áruba bocsát egy régi ékszerét.

Magdeburger most úgy neki veresedett, mint a pulyka, mikor piros kendővel ingerelik. Mert ez újabb állítást csak a rossz tréfa folytatásának vélte. Mélyen megsértődött, hogy őt Dávid Leb Magdeburgert így szárnak tartják s hogy ép ily ostobaságot akarnak vele elhívetni: A csehországi helytartó feleségének nincsen pénze! Dühöngve felugrott s minden illendőségről megfeledkezve, a szobában felnyomta háromszögletes kalapját, haragjában

egész félrecesapva és mint az örült, így ordított:

— Ezt nem érdemeltem önöktől, de legjobban mégis az bosszant, hogy még ön is Kubiteska szer volt e komédiát eljátszani! — Egy siheder leány! folytatá, megvetőleg rántván vállával egyet, mely irányban Anna ült, mit is kívánhatnék tőle? De ön! akit őt teljes éven át oly híven s becsületesen szolgál-tam! Még ön is tréfát üz belőlem! mert természetesen, hadarta mérges iróniával tovább, a helytartónak, a szegény asszonykának pénz kell! De hát mire kell? Talán a gyermekei-nek kenyérre? Vagy tűzrevalót akar vásárolni? Vagy, hogy mert a cipői szétfeszültek? Tehát az ékszerait el kell adni, És hogyha már az ékszerait el is adja, vitázott Magdeburger tovább felhevülésében egész szónokká melegegvedve, akkor is ugy-e hé, akkor is mind-járt Dávid Leb Magdeburger fogja hivatni, a ki ott lakik a Dreibrumenhaus-ban, hátul a harmadik emeleten? S nem pedig a Richter, Grohmann vagy egy másik keresztény éksze-rész után küldet? És ha már zsidóhoz van kedve, ugy-e akkor is nem a Wolf Zappert-hez folyamodik, aki a nagy köruton (Ring!) lakik a saját házában? Hisz annál vásárolnak a nagy uraságok, még a császár is, ha itt van, és én különben sem értek az ékszerek-hez! Mit tudom én, mi értéke van a brilliánt-nak... Igen, ha egy téli kabátból, egy szek-rényről, valami szövetről, egy tájékpárról vol-na szó, ilyen dolgokban én mester vagyok és Mamzell Anninko, hogy ön is megtudja, én sem az ékszereket, sem a rossz tréfákat nem értem. És máskor mást tegyen bolondd! — Adieu!

Hát megbomlott! rivált rá most Ku-biteska, Magdeburgert a kabátjánál fogva vissza-tartva. Mit ordít, mint valami bolond! Hisz titokban kell maradni az egésznek, ugyan ne legyen már olyan mesuge, Kubiteska ugyanis Magdeburgerrel beszélve, tréfából nagyon szí-vesen felhasználta azt a néhány zsidósót, mit az ügynöktől beszéd közben eltanult. Csak ül-jön le s esilapodjék meg, mint okos emberhez illik, mert hisz talán kegyed az — és a hugom megfog magyarázni mindent.

Folyt. köv.

¹ Ez volt az egyedüli zsidó Prágában, kinek privilegiuma volt, hogy a Judenstadton kívül tulajdon házat vásárolhatott s ott üzletet folytathatta.

² Örült.

Nyit-tér.

Elismerés.

Ma küldtem négy rekesz üres palaczkot, kérem helyette ujabban négy rekeszt töltve küldeni, de mielőbb, mert készletem kifogyott s nem tudok Ágnes-víz nélkül lenni.

Az Ágnes-víz használata óta örömmel konstátálom, hogy egészségem, mely vesehaj-ból kifolyólag sokat szenvedett, oly öröndetes javulásnak indult, hogy nem mulasztatom el ezen kiváló gyógyesedmény lelett ezett elis-merésemmek kifejezést adni. Az Ágnes-forrast, mely egészségemnek épségben tartására ma már nélkülözhetelenné vált, mint kiváló gyógy-erejű asvanyvizet és kellemes üdítő italt, min-den szenvedőnek a legmelgebben ajánlhatom.

Valkány, 1895. okt. 10.

Kovacevits Miklós,
k. jegyző.

HOFFMANN és TÁRSA

KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

DEBRECZEN, főpiacz, a főpostával szemben

mindenféle

irodai papírok

rendkívüli olcsó árban kaphatók:

Kilog.	Nagyág	100 1000	
		iv	iv
		kr	frt
7. 10	Finom simított fogalmazó papír, középérés	34+42	24 2.20
7. 12	Finom simított fogalmazó papír, erős	34+42	29 2.70
E. gs. 10	Finom kék simított fogalmazó papír, középérés	34+42	30 2.65
E. gs. 12	Finom kék simított fogalmazó papír, erős	34+42	34 3.20
7. 10	Finom simított fehér irodai papír, középérés	34+42	40 3.90
7. 12	Finom simított fehér irodai papír, erős	34+42	50 4.80
7. 14	Finom simított fehér irodai papír, igen erős	34+42	60 5.80
7. 16	Finom simított fehér irodai papír, vastag	34+42	75 7.—
7. 16	Legfinomabb fehér minster-papír	34+42	1.— 9.—
	sth., stb., stb.		

Hirdetmény.

A Manó örökösök tulajdonát képező debreczeni Teleky-utcza 2169 sorszámú 2 hold 1300 ööl területű ondódi földjével, vagy a nélkül szabadkézből eladó.

Értekezhetni dr Magoss György ügyvéddel Piacz u., Vecsey-ház.

Debreczen szab. kir. város Tanácsától.

8730 szám
1897.

Ló és szarvasmarha eladás.

A város törzsménéséből és gazdasági törzs gulyából kiselejtezett és számfeletti kancza és herélt lovak, tehének és üszők eladása elrendeltetvén értesítetnek a venni szándékozók, hogy a lovak a f. évi augusztus hó 15-én, a szarvasmarhák pedig a f. évi augusztus 16-án délelőtt 9 órakor a ló — illetve a baromvásár téren fognak árverés útján eladni.

A lovak a vásártér melletti udvarhelyi-féle majorban, a szarvasmarhák pedig a város epreskerti telepén bármikor megtekinthetők.

Debreczen, 1897. aug. hó 9.

A városi tanács.

Nyomatott Hoffman és Társa könyvnyomdájában Debreczenben, főpostával szemben.

Értesítés.

Tisztelt vevőim kívánságának eleget téve ezennel van szerencsém értesíteni, hogy a jövő hét folyamán budapesti és bécsi főüzleteimet meglátogatom, hogy ott a közeledő őszi időnyre szükséges áruaktáriumot kiválogatva összeállítsam.

Megbízásokat — különleges megrendelésekre — kérem e hó 18-áig velem közölni.

Kitünő tisztelettel

Neumann M.

Magyarország legnagyobb

férfi- fiu- és gyermek-ruha raktára

Debreczen, a m. kir. főpostával szemben.

Keszler A. műszerész,

DEBRECZEN, a kereskedelmi akadémia épületében.

Eredeti amerikai varrógépek,

angol és német kerékpár legnagyobb raktára.

Mindenféle gép- és Biczikli részek legolcsóbban csakis nálam kaphatók, valamint mindennemű javításokat műszerész műhelyemben pontosan mérsékelt árak mellett készítek.

Varrógépek, kerékpárok, írógépek, orvosi műszerek, fog-furógépek, villanygépeket, mullábakat és mindenféle teshordó készülékeket mérték után készítek és javítok.

Nyilvános figyelmeztetés!

Az első egyedüli varrógép- és kerékpár-műszerész javítóműhelye törvényes iparral egyedül Debreczenben.

Az általam leggondosabban összeállított, tekintélyes orvosok által ajánlott és jónak talált vegytiszta

SÓSORSZESZ

mely már eddig is igen nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden fűszerüzletben, valamint gyógyszer-tárakban.

Ara egy kis üvegnek 45 kr., nagy üvegnek 90 krajczár.

Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel ingyen adatik

TÓTH BÉLA

gyógyszertára és illatszertára
DEBRECZENBEN, (Tisza-palota.)